Lietas arhīva Nr. CA-1145-20/29
ECLI:LV:RAT:2020:1007.C33598118.10.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2020.gada 7.oktobrī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija
šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Ilze Celmiņa,
tiesnese Olita Blūmfelde un tiesnese Ligita Gavare,
ar sekretāri Daci Indāni,
piedaloties prasītāja pārstāvei zvērinātai advokātei Ivetai Vietniecei un atbildētājas pārstāvim zvērinātam advokātam Olavam Ceram,
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /pers. A/ prasībā pret /pers. B/ par parāda piedziņu sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Rīgas rajona tiesas 2019.gada 11.decembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. A/ (prasītājs) cēlis tiesā prasību pret /pers. B/ (atbildētāja) par parāda piedziņu, lūdzot piedzīt no atbildētājas 3292,26 *euro* un piedzīt ik mēneša maksājumu 333,33 *euro* līdz piedzītās summas apmērs sasniedz 10166,74 *euro*. Prasība pamatota ar Civillikuma 1587. un 1590. pantu.

[2] Ar Rīgas rajona tiesas 2019.gada 11.decembra spriedumu /pers. A/ prasība par 13459 *euro* piedziņu noraidīta, bet tiesvedība prasības daļā par 3207,66 *euro* piedziņu izbeigta.

Tiesa nosprieda piedzīt no /pers. A//pers. B/ labā ar lietas vešanu saistītos izdevumus 1425 *euro*, bet valsts ienākumos no /pers. A/ piedzīti ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 1,05 *euro*. (*lietas 200.-207.lapa*).

Spriedums ir pamatots ar tālāk norādītajiem motīviem.

[2.1] Tiesa ir pārliecinājusies, ka lietā nav strīda par šādiem faktiem.

2013. gada 17. oktobrī pie zvērinātas notāres Anitas Elksnes laulātie /pers. B/ un /pers. E/ parakstījuši vienošanos par savstarpējo finansiālo attiecību noteikšanu sakarā ar veiktajiem ieguldījumiem atbildētājai piederošajā ēku nekustamajā īpašumā /adrese/, saistītu ar zemes īpašumu /adrese/, kas vienošanās noslēgšanas dienā piederēja VAS "Privatizācijas aģentūra".

Atbildētāja 2007. gada 22. maija Valsts zemesgabala nomaksas pirkuma līgumu iegādājusies zemesgabalu, uz kura atradās viņai piederošās būves, veicot maksājumus VAS "Privatizācijas aģentūra" laikā no 2007. gada 22. maija līdz 2015. gada 18. februārim.

2015. gada 2. aprīlī atbildētājas īpašumtiesības uz zemesgabalu /adrese/, nostiprinātas zemesgrāmatā, pēc kā būves un zemesgabals apvienoti vienā īpašumā.(/Nosaukums/pilsētas zemesgrāmatas nodalījuma Nr. /numurs A/izdruka).

2015. gada 30. aprīlī atbildētāja pārdevusi nekustamo īpašumu ar atlikto maksājumu kopā ar tajā esošajām iekārtām par kopējo summu 140000 *euro*, kur iekārtu vērtība ir 40000 *euro*, zemesgabala vērtība – 20000 *euro*, bet ēku vērtība – 80000 *euro*.

/pers. E/ miris /miršanas datums/, ko apliecina lietā iesniegtā miršanas apliecības /numurs/apliecināta kopija.

Mantojuma tiesībās uz mirušā /pers. E/ atstāto mantojumu kā pirmās šķiras mantinieki apstiprināti viņa dēli /pers. A/ un /pers. F/ – katrs 1/3 domājamās daļas apmērā no visa atstātā mantojuma. (Zvērinātas notāres Dainas Andersones 2015. gada 24. novembra mantojuma apliecība reģistra Nr. /numurs/). Abi dēli cita starpā mantojuši arī no 2013. gada 17. oktobra vienošanās izrietošās prasījuma tiesības pret atbildētāju.

Mantojuma tiesībās uz 1/3 domājamo daļu no visa /pers. E/ atstātā mantojuma kā mantojuma atstājēja laulātā apstiprināta arī atbildētāja (zvērinātas notāres Dainas Andersones 2015. gada 17. novembra mantojuma apliecība reģistra Nr. /numurs/). Atbildētāja mantojusi no 2013. gada 17. oktobra vienošanās izrietošās saistības.

Lietā nav strīda par to, ka 2013. gada 17. oktobra vienošanās 2.punktā norādītie atbildētājas izdevumi ir 19246,45 *euro*.

[2.2] Lietā ir strīds par to, vai atbildētājai ir pienākums izmaksāt viņam Vienošanās 1. punktā noteikto kompensāciju par kopējo summu 13459 *euro*, no kā kompensācijas daļa 3292,26 *euro* piedzenama uzreiz no jau faktiski saņemtās pirkuma maksas, bet atlikusī kompensācijas daļa 10166,74 *euro* piedzenama ik mēnesi 333,33 *euro* apmērā no summas, ko atbildētāja vēl saņems no nekustamā īpašuma pircējiem.

Atbildētāja uzskata, ka prasītājs nav mantojis prasījuma tiesības pret viņu, jo šādas prasījuma tiesības nebija arī pašam mantojuma atstājējam, turklāt prasītājs nav pierādījis ieguldījumu veikšanas faktu, un arī attiecības starp pusēm ir bijušas tīri personiskas un līdz ar to nav mantojamas.

Strīda pamatā ir pušu atšķirīgās pozīcijas jautājumā par Vienošanās satura interpretāciju un mērķi

Prasītājs apgalvo, ka puses bija vienojušās par nekustamajā īpašumā jau veiktiem ieguldījumiem, un nekustamā īpašuma pārdošana ir priekšnosacījums kompensācijas izmaksai, savukārt atbildētāja iebilst, ka Vienošanās slēgta ar mērķi

/pers. E/ saņemt kompensāciju par ieguldījumiem nekustamā īpašuma vērtības paaugstināšanai, ja šādi ieguldījumi nākotnē tiks veikti.

[2.3] Tiesa atzinusi, ka Civillikuma 703. panta otrās daļas noteikumi konkrētajos apstākļos nav piemērojami, jo puses nav vienīgie mantojuma atstājēja mantinieki, izšķiroša nozīme strīda atrisinājumam un pušu tiesisko attiecību noteikšanai ir Vienošanās iztulkojumam, piemērojot Civillikuma normas par tiesisku darījuma iztulkošanu.

[2.4] Izvērtējot Vienošanās tekstā lietoto vārdu nozīmi, tiesa piekritusi prasītājam, ka preambulā iekļautā norāde uz pušu nodomu noteikt savstarpējas finansiālas attiecības sakarā ar veiktajiem ieguldījumiem nekustamajā īpašumā liek secināt, ka ieguldījumu veikšana jau ir notikusi. Atbildētājas norādītais Vienošanās mērķis nodrošināt /pers. E/ kompensāciju par ieguldījumiem, ja tādi nākotnē tiks veikti, no vārdu gramatiskā formulējuma neizriet, jo vārdu savienojums "sakarā ar veiktajiem ieguldījumiem" ir izteikts pagātnes formā.

Tiesa, vērtējot Vienošanās saturu Civillikuma 1504. - 1505. panta kontekstā, ņēmusi vērā faktu, ka atbildētāja ir bijusi minētās Vienošanās dalībniece, turpretī prasītājs pie Vienošanās noslēgšanas nav piedalījies, līdz ar ko viņš nevar objektīvi pārzināt visus Vienošanās noslēgšanas aspektus, tai skaitā arī līgumslēdzēju patieso nodomu un faktisko situāciju Vienošanās noslēgšanas brīdī.

Uz minēto norāda arī apstāklis, ka prasītājs lietas izskatīšanas gaitā nav varējis norādīt, kā tieši ieguldījumu veikšana izpaudusies, proti, kāda veida un cik lielus ieguldījumus /pers. E/ veicis atbildētājai piederošajā nekustamajā īpašumā, lai tā pārdošanas gadījumā viņam rastos prasījuma tiesība par kompensācijas saņemšanu. Tiesa atzina, ka nav iespējams aprobežoties vien ar Vienošanās tekstā lietoto vārdu izvēli un tiešo vārdisko formulējumu, bet ir jāņem vērā arī atbildētājas, kā Vienošanās dalībnieces, sniegtais tā brīža apstākļu skaidrojums.

[2.5] Tiesa secinājusi, ka Civilprocesa likuma 93. panta pirmās daļas un Civilprocesa likuma 104. panta trešās daļas izpratnē prasītāja sniegtā argumentācija prasījuma pamatotībai nav pietiekama, lai atzītu, ka prasība ir pierādīta, jo tā faktiski ir balstīta tikai uz Vienošanās satura iztulkošanu, analizējot tās vārdisko jēgu, nenorādot ne uz kādiem blakus apstākļiem un saistītiem faktiem, kas apstiprinātu šādas interpretācijas pareizību. Vienošanās pēc sava satura kopumā ir diezgan nekonkrēta, jo tās slēdzēji arī paši nav norādījuši uz noteikta veida ieguldījumiem, to apmēru un īstenošanas veidiem.

Tomēr, analizējot atbildētājas norādītos argumentus par Vienošanās noslēgšanas mērķi un apstākļiem, tiesa atzinusi, ka nevar izslēgt iespēju, ka Vienošanās noslēgšanas brīdī tās dalībnieki vienkārši nav piešķīruši pienācīgu vērību vārdu jēdzieniskajai un gramatiskajai nozīmei, kā arī nav paredzējuši šāda neprecīza formulējuma iespējamās sekas.

Tiesas ieskatā to apstiprina konstatētie apstākļi to savstarpējā sakarībā, tai skaitā salīdzinoši īsais laika posms starp Vienošanās noslēgšanu un /pers. E/ nāvi, lietā iesniegtie pierādījumi, kas apliecina atbildētājas izdevumus saistībā ar nekustamo īpašumu, apstāklis, ka prasītājs ne uz kādām reālām /pers. E/ darbībām ieguldījumu veikšanā nav varējis norādīt, un tam visam iepretī atbildētājas apgalvojumi par to, ka nekādi ieguldījumi īpašumos nemaz nav veikti.

Tiesa atzinusi par nepamatotu prasītāja argumentu, ka atbildētājai ir jāpierāda fakts, ka /pers. E/ nekādus ieguldījumus īpašumā nav veicis. Atbilstoši vispāratzītam tiesību principam – *negative non probantus* – negatīvs fakts nav jāpierāda. Šāda atziņa ir plaši pausta arī judikatūrā (sk. Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2017. gada 21. jūnija spriedumu lietā Nr. SKC- 210/2017).

Kaut arī pēc vispārējā principa pierādīšanas pienākums vienādā mērā attiecas uz abām pusēm, ir jāņem vērā arī Civilprocesa likuma 93. panta pirmajā daļā ietvertā prezumpcija, ka vispirms pierādīšanas pienākums gulstas uz prasītāju, jo tieši viņam ir jāpierāda tie faktiskie apstākļi, uz kuriem tiek pamatoti prasījumi.

[2.6] Tiesa atzinusi, ka konkrētā tiesiskā attiecība starp atbildētāju un /pers. E/ nav personiska un var pāriet mantiniekiem mantošanas ceļā, tomēr lietā konstatētajos apstākļos celto prasību nav iespējams apmierināt, jo lietas izskatīšanas gaitā prasītājs nav pierādījis, ka viņa tēvs ir veicis jebkādus ieguldījumus atbildētājai piederošajā nekustamajā īpašumā, kas varētu būt par pamatu kompensācijas izmaksai par šādu ieguldījumu veikšanu.

Ievērojot minēto, tiesa atzinusi prasību daļā par 13459 *euro* piedziņu no atbildētājas par noraidāmu, bet tiesvedību prasības daļā par 3207,66 *euro* piedziņu par izbeidzamu, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 223. panta 4. punktu.

[2.7] Lietā radušies ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi kopā 4,25 *euro*. Prasītājs, ceļot prasību tiesā, veicis ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksu 3,20 *euro*, līdz ar to, atbilstoši Civilprocesa likuma 42. panta otrajai daļai, no prasītāja valsts ienākumos tiesa piedzinusi nesamaksātos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 1,05 *euro*.

[2.8] Lietā ir iesniegti zvērinātu advokātu biroja "O. Cers & J. Jurkāns" 2019. gada 4. februāra un 2019. gada 7. novembra rēķini par juridiskās palīdzības sniegšanu, kas apliecina atbildētājas ar lietas vešanu saistītos izdevumus 2157,55 *euro* apmērā. Atbilstoši Civilprocesa likuma 44. panta pirmās daļas 1. punkta b) apakšpunktam, trešajai un ceturtajai daļai, tiesa piedzinusi no prasītāja par labu atbildētājai izdevumus advokāta palīdzības samaksai 1425 *euro*.

[2.9] Atbilstoši Civilprocesa likuma 204.[1] panta pirmajai daļai tiesa noteikusi prasītājam sprieduma labprātīgas izpildes termiņu daļā par tiesāšanās izdevumu piedziņu desmit dienas no sprieduma likumīgā spēkā stāšanās dienas.

[3] Par pirmās instances tiesas spriedumu apelācijas sūdzību ir iesniedzis prasītājs, pārsūdzot spriedumu pilnā apjomā (*lietas 218.-220.lapa*).

Apelācijas sūdzība ir pamatota ar šādiem iebildumiem.

[3.1] Tiesa ņēmusi vērā tikai atbildētājas paskaidrojumus par Vienošanās noslēgšanas mērķi, kas ir pretējs pašas Vienošanās tekstam. Tiesa Vienošanos nav tulkojusi atbilstoši Civillikuma normām.

[3.2] Vienošanās slēgta pie zvērinātas notāres, tādējādi nostiprinot šī tiesiskā darījuma spēku.

[3.3] Tiesa nav vērtējusi Vienošanās tekstu tās kopumā. Proti, Vienošanās teksts ir skaidrs un saprotams, proti, preambulā ietvertā norāde, kā arī norādītais, ka /pers. E/ nekustamo īpašumu pārdošanas gadījumā pienākas atlīdzība 50% apmērā no nekustamo īpašumu pārdošanas cenas. Tāpat ar Vienošanos aizsargātas arī atbildētājas intereses, paredzot, ka no nekustamo īpašumu pārdošanas cenas atskaitāmi atbildētājas izdevumi.

[3.4] Prasītājs jau 2019.gada 18.oktobra atsauksmē uz atbildētājas paskaidrojumiem, gan 2019.gada 11.novembra prasības pieteikuma precizējumos norādījis, ka Vienošanās tekstam neatbilst atbildētājas norādītais, ka /pers. E/ pēc Vienošanās noslēgšanas būtu jāveic kādi ieguldījumi un tādējādi prasītājam tie būtu jāpierāda. Tādēļ tiem Vienošanās tekstā netiek piešķirta pastiprināta nozīme.

No Vienošanās teksta konstatējams, ka tās noslēgšanas brīdī ieguldījumi jau ir veikti un tādējādi Vienošanās paredz kārtību (gan izmaksas apmēru /pers. E/, gan atbildētājas izdevumu atskaitīšanu) kompensācijas izmaksai /pers. E/.

Vienošanās /pers. E/ neuzliek nekādus pienākumus saistībā ar ieguldījumu veikšanu, Vienošanās paredzētās kompensācijas izmaksas priekšnosacījums nav vēl kādu nākotnē no /pers. E/ atkarīgu darbību veikšana. Tādējādi no Vienošanās teksta ir skaidrs un saprotams gan pušu nodoms un vēlme Vienošanos slēdzot.

[3.5] Spriedumā nav neviena pamatota argumenta prasības noraidīšanai un tam, kādēļ pirmās instances tiesa spriedumā par pamatu ņēmusi vien atbildētājas viedokli, kas pausts nolūkā izvairīties no prasības apmierināšanas.

Līdz ar to prasītājs nepiekrīt tiesas viedoklim, ka esot jāņem vērā arī atbildētājas kā Vienošanās dalībnieces sniegtais tā brīža apstākļu skaidrojums.

/pers. E/ ir miris, savukārt Vienošanās teksts uzliek kompensācijas izmaksas pienākumu atbildētājai. Tiesai, iztulkojot Vienošanos, par pamatu bija jāņem nevis atbildētājas kā ieinteresētās personas viedoklis, bet gan Vienošanās teksts, kas vissatbilstošāk pauž un atspoguļo Vienošanās noslēgšanas brīdī /pers. E/ un /pers. B/ nodomu, nevis atbildētājas šobrīd pausto viņai izdevīgu Vienošanās noslēgšanas mērķi.

[3.6] Nepiekrīt, ka prasītājam ir jāpierāda /pers. E/ veiktie ieguldījumi. No Vienošanās teksta ir skaidri saprotams, ka puses ir vienojušās par jau veiktiem (pagātnē veiktiem) ieguldījumiem, tādējādi akceptējot veikto ieguldījumu faktu un esamību. To apliecina Vienošanās teksts visā tās kopumā, paredzot /pers. E/ izmaksāt noteikta apmēra kompensāciju Nekustamo īpašumu pārdošanas gadījumā, un kompensācijas izmaksas kārtību. Turklāt Vienošanās neuzliek /pers. E/ nekādus pienākumus, kas būtu obligāti nepieciešams, ja ieguldījumus patiešām būtu paredzēts veikt nākotnē.

[3.7] Nav pamatots tiesas norādītais, ka tā apstākļa dēļ, ka prasītājs nav piedalījies pie Vienošanās noslēgšanas, viņš nevarot objektīvi pārzināt visus Vienošanās noslēgšanas aspektus, tai skaitā, līgumslēdzēju patieso nodomu un faktisko situāciju Vienošanās noslēgšanās brīdī.

Katrai pusei ir pienākums izpildīt to, ko tā apņēmusies, parakstot konkrēto darījumu atbilstoši Civillikuma 1587.pants Savukārt prasītājam nav jāpārzina Vienošanās noslēgšanas aspekti un faktiskā situācija noslēgšanas brīdī, ja no Vienošanās teksta izriet skaidrs un nepārprotams pienākums atbildētājai izmaksāt atlīdzību prasītāja tēvam, kuru daļēji saskaņā ar Mantojuma apliecību Nr.7848 ir mantojis prasītājs.

[3.8] Prasītājs apelācijas sūdzībā norādījis uz aprēķiniem, kas pamatoto prasības summu.

Prasītājam uz 2019.gada 11.novembri ir iespējams aprēķināt jau izmaksājamās kompensācijas daļu 3292,26 *euro*, kas veidojas no faktiski saņemtās pirkuma maksas daļas 39000 *euro* atņemot atbildētājas izdevumus 19246,45 *euro*. Faktiski saņemtās pirkuma maksas (uz 2019.gada 11.novembri) daļa pēc visu izdevumu atskaitīšanas ir 19753,55 *euro* (39 000 - 19 246,45).

Ņemot vērā, ka atbildētāja ik mēnesi, atbilstoši pirkuma līguma noteikumiem saņem pirkuma maksas daļu 1000 *euro* un turpinās to saņemt līdz pat 2024.gada 15.novembrim, atbildētājs atlikušo viņam izmaksājamās kompensācijas daļu 10166,74 *euro* (13459-3292,26-10166,74), lūdz piedzīt ik mēnesi 1/3 daļas apmērā no atbildētājai izmaksājamās ikmēneša pirkuma maksas, tas ir 333,33 *euro* apmērā.

[4] Tiesas sēdē prasītāja pārstāve uzturēja apelācijas sūdzību un lūdza apmierināt prasību. Paskaidrojumos atsaucās uz apelācijas sūdzībā minētajiem iebildumiem un argumentiem.

Tiesas sēdē atbildētājas pārstāvis apelācijas sūdzību un prasību neatzina. Paskaidrojumos atsaucās uz pirmās instances tiesā sniegtajiem paskaidrojumiem.

Motīvu daļa

[5] Civillietu tiesas kolēģija, uzklausījusi prasītāja un atbildētājas pārstāvjus, pārbaudījusi un novērtējusi lietas materiālus, atzīst, ka prasība ir apmierināma.

[6] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā.

Prasītājs spriedumu ir pārsūdzējis pilnā apjomā, līdz ar to apelācijas instances tiesa lietu skata pēc būtības.

[7] Apelācijas sūdzībā nav apstrīdēti šā sprieduma 2.1. punktā norādītie pirmās instances tiesas konstatētie fakti, līdz ar to saskaņā ar Civilprocesa likuma 430.panta trešo daļu apelācijas instances tiesa tos atkārtoti nepārbauda.

[8] Prasība ir pamatota ar Civillikuma 1590.pantu, kas noteic, ka katrai pusei ir pret otru prasības tiesība par līguma izpildīšanu, un šī tiesība pāriet arī uz viņu mantiniekiem, izņemot tos gadījumus, kad saistība pēc līguma aprobežota ar līdzēja personu, vai kad līguma priekšmets ir tāda darbība, kurā ir nozīme paša saistītā sevišķām personiskām spējām un attiecībām.

Prasītājs uzskata, ka atbildētājai ir pienākums pret viņu kā vienu no /pers. E/ mantiniekiem izpildīt saistības, kuras viņa uzņēmusies ar 2013. gada 17. oktobra vienošanos pret mantojuma atstājēju – viņa tēvu.

Atbildētāja uzskata, ka prasītājs ir nepareizi tulkojis 2013. gada 17. oktobra vienošanos, jo kompensācijas izmaksas pienākums bija saistīts ar

/pers. E/ pretizpildījumu, veicot ieguldījumu Nekustamajā īpašumā. Turklāt atbildētājas ieskatā saistībai ir personisks raksturs, līdz ar to prasītājs to nevar mantot.

Tādējādi starp pusēm ir strīds par to, vai prasītājs ir mantojis prasījuma tiesību, bet atbildētāja – pienākumu izpildīt saistību, kas izriet no minētās Vienošanās. Lai izšķirtu strīdu, sākumā ir veicama Vienošanās iztulkošana.

[9] Civillikuma 1401.pants noteic, ka saistību tiesības ir tādas tiesības, uz kuru pamata vienai personai – parādniekam – jāizdara par labu otrai – kreditoram – zināma darbība, kam ir mantiska vērtība.

Līgumu slēgšana un izpilde balstās uz vispārējiem noteikumiem par darījumiem un speciālajām normām, kas attiecas tikai uz līgumiem. Sevišķi svarīga nozīme ir tiesiskā darījuma patiesās jēgas noskaidrošanai. Civillikums neatzīst formālu pieeju darījumu iztulkošanai, bet prasa noskaidrot dalībnieku īsto gribu, viņu izsacīto vai kā citādi izrādīto nodomu. Šī uzdevuma izpildē jāvadās arī no normām par gribas īstumu. Darījumu tulkošanā svarīgi ir noskaidrot to tiesisko pamatu un mērķi.

No Vienošanās kopijas (*lietas 12.-13.lapas*) redzams, ka zvērināta notāre Anita Elksne 2013.gada 17.oktobrī ir apliecinājusi /pers. E/ un /pers. B/ parakstu īstumu uz Vienošanās. Līdz ar to minētā vienošanās atbilstoši Notariāta likuma 116.pantam ir atzīstama par privātu dokumentu, nevis notariālu aktu, kā kļūdaini norādīts apelācijas sūdzībā. Ņemot vērā, ka Vienošanās spēkā esība nav apstrīdēta, minētajam argumentam nav nozīmes darījuma iztulkošanā.

[9.1] Līgums ir divu vai vairāku personu (līdzēju) savstarpēji, ar vienošanos pamatoti (saskanīgi) gribas izteikumi, kas vērsti uz noteiktu tiesisku attiecību nodibināšanu, pārgrozīšanu vai izbeigšanu (sal. Civillikuma 1511.pants). Tas nozīmē, ka līdzēji, noslēdzot līgumu, vienojas par viņu savstarpējo attiecību zināmu tiesiski saistošu „regulējumu" nolūkā radīt noteiktas tiesiskas sekas (*sk. E.Kalniņš. Privāttiesību teorija un prakse. Raksti privāttiesībās-Rīga: Tiesu namu aģentūra,2005, 168.lpp.)*.

[9.1.1] Kā redzams no Vienošanās ievada daļas, tad divpusējā darījuma mērķis ir izteikts otrajā teikumā: puses vēlas noteikt savstarpējas finansiālas attiecības sakarā ar veiktajiem ieguldījumiem Nekustamajā īpašumā.

Gramatiski tulkojot teikuma locekļus, redzams, ka teikuma priekšmets ir lietots daudzskaitlī "puses", tādejādi attiecinot turpmāko teikuma daļu uz abiem līdzējiem, uz to norāda arī finansiālo attiecību apzīmētājs "savstarpējas" un tas, ka arī teikuma turpinājums neindividualizē, uz kuru no līdzējiem attiecināms "sakarā ar veiktajiem ieguldījumiem".

Iztulkojot Vienošanos, ir ņemams vērā, ka darījuma dalībnieki ir laulātie un Nekustamais īpašums Vienošanās noslēgšanas laikā bija atbildētājas atsevišķā manta.

Kā redzams no Vienošanās ievada daļas, tad puses ir apliecinājušas, ka /pers. B/ ir pienākums samaksāt atlikušo maksu par ar Nekustamo īpašumu saistīto nekustamo īpašumu. Arī turpmākie līguma punkti runā par atbildētājas pienākumiem pret /pers. E/. Tā kā Vienošanās punkti uzskaita tās darbības, kas nākotnē veicamas atbildētājai, bet ne /pers. E/, tad ir pamats uzskatīt, ka minētajā teikumā apzīmētājs "sakarā ar veiktajiem ieguldījumiem" ir lietots pagātnes formā un ir attiecināms uz /pers. E/.

Atbildētājas paskaidrojumos norādītais, ka Vienošanās tika slēgta laikā, kad /pers. E/ bija plāns par ieguldījumu veikšanu atbildētājai piederošajās būvēs, lai celtu to vērtību (*sk. lietas 51.lapa*), neapstiprinās ar lietā pārbaudītajiem pierādījumiem, līdz ar to atbilstoši Civilprocesa likuma 104.panta otrajai daļai nevar tikt atzīti par pierādītiem.

Tiesas kolēģija atzīst, ka šajā daļā apelācijas sūdzības argumenti ir pamatoti, jo no Vienošanās satura nav konstatējams pienākums /pers. E/ nākotnē veikt ieguldījumus Nekustamajā īpašumā, kā arī nav konstatējama savstarpējā saistība starp /pers. E/ ieguldījumu un atbildētājas pienākumu ieskaitīt kompensāciju pēc Nekustamā īpašuma atsavināšanas.

[9.1.2] Atbilstoši Civillikuma 1504.pantam, iztulkojot darījumu, ir jāskatās uz darījumā lietoto vārdu nozīmi, un, ja tie nav divējādi saprotami, tad cieši jāievēro, ja vien nepierāda, ka tie nesaskan ar dalībnieku gribu.

Tiesību doktrīnā atzīts, ka izšķirošais faktors iztulkošanā ir darījuma dalībnieku gribai, viņu izrādītajam nodomam. Darījumu tulkošanā svarīgi ir noskaidrot tā tiesisko pamatu (*causa eficiens*) un mērķi (*causa finalis*) (*sal. Civillikuma komentāri. Saistību tiesības (1401.-2400.p.). Sagatavojis autoru kolektīvs prof. K. Torgāna vispārīgajā zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 1998, 76.lpp.*).

Vienošanās 1. punktā ir ietverta darījuma dalībnieku vienošanās par atbildētājas rīcību, iestājoties nākotnes notikumam (Civillikuma 1413.pants), proti, gadījumā, ja atbildētāja pārdod nekustamo īpašumu, kā arī izpērk saistīto nekustamo īpašumu un attiecīgi pārdod arī to, viņa apņemas pusi no saņemtās nekustamā īpašuma un saistītā nekustamā īpašuma pirkuma maksas, kas paliek pēc Vienošanās 2. punktā noteikto izdevumu dzēšanas, pārskaitīt /pers. E/ uz viņa norādīto norēķinu kontu.

Ņemot vērā, ka Vienošanās 2.punktā puses ir detalizēti atrunājušas pozīcijas, kurās ir pienākums samaksāt atbildētājai un kuras pēc tam viņai ir tiesības atskaitīt no iegūtās pirkuma maksas, ja nākotnē darījums notiktu, tiesas kolēģija secina, ka puses ir nepārprotami saskaņojušas savas ekonomiskās intereses un paudušas gribu atbilstoši Civillikuma 1427.pantam, lai /pers. E/ kā laulātais pēc Nekustamā īpašuma pārdošanas saņemtu kompensāciju par laulātās (atbildētājas) mantā veiktajiem ieguldījumiem.

[9.1.3] Civillikuma 1431.pants paredz sekas, kādas iestājas, ja darījuma dalībnieks, uz kuru akts attiecas un kuram ir personīga interese un ierunas tiesība, zinot darījuma saturu, aktu ir parakstījis.

Lietas izskatīšanas laikā noskaidrots, ka Vienošanās noslēgšanas laikā atbildētāja neizmantoja iespēju precizēt Vienošanās tekstu un tajā noteiktos pienākumus, līdz ar to tiesas kolēģija nesaskata pamatu paplašināt Vienošanās saturu, jo, parakstot Vienošanos, atbildētāja ir apstiprinājusi savu piekrišanu darījumam. Tāpat arī nav saskatāms pamats Civillikuma 1505.panta piemērošanai, jo Vienošanā lietotie vārdi ir skaidri izteikti un neizraisa šaubas par līdzēju nodomu.

Secīgi, atbilstoši Civillikuma 1587.pantam tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējam pienākumu izpildīt apsolīto. Šajā gadījumā, atbildētājai pēc Nekustamā īpašuma pārdošanas bija pienākums izmaksāt /pers. E/ norunāto naudas summu.

[9.1.4] Ņemot vērā, ka lietā nav konstatēti tādi apstākļi, kas liecinātu, ka Vienošanās priekšmets ir saistīts ar /pers. E/ sevišķām personiskām spējām un attiecībām, līdz ar to atzīstams, ka prasītājam ir tiesība pieprasīt no atbildētājas līguma izpildi.

[9.2] Lietā nav strīda par to, ka Nekustamais īpašums ir pārdots laikā, kad /pers. E/ bija vēl dzīvs. Tāpat nav strīda par to, ka atbildētāja pēc Nekustamā īpašuma atsavināšanas nebija veikusi maksājumu /pers. E/.

[9.2.1] Prasītājs ir norādījis prasības summas aprēķinu (*lietas 2.lapa. un 219.-220.lapas*), kas sastādīts, ņemot vērā

Vienošanās 1. un 2.punktā norādīto kārtību izmaksājamās summas aprēķinam un to, ka viņam ir tiesība saņemt 1/3 daļu no /pers. E/ pienākošās summas.

Atbildētāja nav piekritusi aprēķinam, norādot, ka prasītājs nav izpildījis saistības pret viņu, jo viņa nav saņēmusi viņai pienākošos daļu no pārējā /pers. E/ atstātā mantojuma, kā arī, vēršot uzmanību uz to, ka saskaņā ar Vienošanos aprēķinā var tikt iekļauta tikai saņemtā pirkuma maksa, bet ne tā, kuras samaksai vēl nav iestājies termiņš.

Tiesas kolēģija atbildētājas iebildumus, kas saistīti ar pārējā mantojuma sadali atstāj bez ievērības, jo tas nav šīs lietas izskatīšanas priekšmets.

[9.2.2] Prasītājs ir lūdzis piedzīt no atbildētājas 3292,26 *euro* no jau saņemtās naudas un piedzīt ik mēneša maksājumu 333,33 *euro* līdz piedzītās summas apmērs sasniedz 10166,74 *euro*.

Apelācijas instances tiesā atbildētājas pārstāvis iebilda, ka šāds prasījums ir izvirzīts tikai apelācijas sūdzībā.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka minētais iebildums neapstiprinās ar lietas materiāliem. Kā redzams no pirmās instances tiesas 2019.gada 11.novembra tiesas sēdes protokola, tad prasības precizējumi ir iesniegti šajā datumā pirms tiesas sēdes (*lietas 190.-191.lapa*) un pieņemti ar tiesas protokollēmumu *([00:22:43], lietas 197.lapa*). Lai gan pirmās instances sprieduma aprakstošajā daļā ir kļūdaini norādīts iepriekšējais prasījums, lietas materiāli liecina, ka tiesa ir veikusi procesuālās darbības, pieņemot prasības grozījumus.

[9.2.3] Lietā nav strīda, ka atbildētāja ir pārdevusi Nekustamo īpašumu (pirkuma līgums lietas 71.-86.lapas) par 140 000 *euro* un ka Vienošanās 2.punktā paredzētie atbildētājas izdevumi, kas atskaitāmi no pirkuma maksas, ir 19246,45 *euro,* bet 40000 *euro* no pirkuma summas ir maksa par iekārtām, kas nav attiecināma uz Vienošanās noteikumiem. Tādejādi prasītāja aprēķins ir sākts no summas 80753,55 *euro* (140 000- 40 000- 19246,45).

Atbildētāja nav apstrīdējusi prasītāja norādīto, ka atbilstoši pirkuma līguma noteikumiem atbildētāja pirms pirkuma līguma noslēgšanas ir saņēmusi 25000 *euro* un laikā no 2015.gada maija līdz 2019.gada 11.novembrim (54 mēneši) ir saņēmusi 54000 *euro*, kopā ir 79000 *euro*. Pirkuma maksas atlikušo daļu pircēji atbildētājai maksā katru mēnesi līdz 15.datumam 1000 *euro*, sākot ar Pirkuma līguma parakstīšanas brīdi – 2015.gada 30.aprīli.

[9.2.4] Prasītājs uzskata, ka uz 2019.gada 11.novembri viņam izmaksājamās kompensācijas aprēķins no atbildētājas saņemtās naudas ir veicams no summas 39000 *euro* (20000 *euro* par zemesgabalu (saistītais nekustamais īpašums) un daļēji 19000 *euro* par abām ēkām). Secīgi: no faktiski saņemtās pirkuma maksas daļas 39000 *euro* atņemami atbildētājas izdevumi 19246,45 *euro*, kas ir 19753,55 *euro*. Tā kā prasītājs ir mantojis tiesības saņemt 1/3 daļu no /pers. E/ izmaksājamās kompensācijas daļas jeb 1/3 daļa no 19753,55:2, kas atbilst 3292,26 *euro.*

Saskaņā ar pirkuma līguma 6.2.punktu Nekustamā īpašuma pircēji atlikušo pirkuma maksu 115 000 *euro* turpina maksāt ik mēnesi pa 1000 *euro.* Atbilstoši prasītāja aprēķinam, viņam pienākošā kompensācijas kopējā summa ir 13459 *euro*. Tā kā pēc 3292,26 *euro* piedziņas nesamaksātā daļa ir 10166,74 *euro*, tad minēto summu prasītājs lūdz piedzīt ik mēnesi 333,33 *euro* apmērā.

Ņemot vērā, ka atbildētāja nav apstrīdējusi prasītāja veikto aprēķinu un nav iesniegusi savu aprēķinu, tiesas kolēģija atzīst prasītāja aprēķinu par atbilstošu Vienošanās 2.punktam.

Kā nepamatotu ir noraidāms atbildētājas iebildumus, ka Vienošanās izpilde nevar attiekties uz atlikto pirkuma maksu. Fakts, ka atbildētāja, noslēdzot pirkuma līgumu, ir piekritusi atliktajam maksājumam, nevar ierobežot prasītāja tiesību saņemt viņa mantojuma daļu.

[9.2.5] Ievērojot noskaidrotos apstākļus par izmaksājamo kompensācijas apmēru, apelācijas instances tiesa atzīst, ka prasītājs ir izpildījis Civilprocesa likuma 93.pantā noteikto pierādīšanas pienākumu un ir pierādījis celtās prasības pamatotību. Līdz ar to prasība ir apmierināma pilnībā.

[10] Apelācijas instances tiesa nesaskata pamatu izskatāmajā strīdā piemērot Civillikuma 703. panta otro daļu, kas paredz visu mantojuma atstājēja prasījumu pret mantinieku un, otrādi, mantinieka prasījumi pret mantojuma atstājēju, izbeigšanos ar mantojuma iegūšanu, kā to norādījis atbildētājas pārstāvis.

Ņemot vērā, ka uz /pers. E/ mantojumu bija pieteikušies trīs mantinieki, no kuriem divi ir ieguvuši prasījuma tiesības pret trešo mantinieku (atbildētāju), nav juridiska pamata uzskatīt, ka ir notikusi prasījuma un saistības izpildes pienākuma savstarpēja dzēšana. Līdz ar to minētais iebildums ir noraidāms kā nepamatots.

[11] Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka lietas izskatīšanas laikā apelācijas sūdzībā izteiktie iebildumi ir guvuši apstiprinājumu un bija par pamatu pretējam spriedumam kā pirmās instances tiesā.

Pirmās instances tiesa ir izdarījusi pretrunīgus secinājumus, no vienas puses pamatoti atzīstot, ka no Vienošanās izrietošai saistībai nav personisks raksturs un tā pāriet uz /pers. E/ mantiniekiem, taču pārsteidzīgi un bez pietiekamiem pierādījumiem ir pievienojusies atbildētājas paskaidrojumiem par Vienošanās noslēgšanas apstākļiem un argumentiem par prasītāja pienākumu pierādīt mantojuma atstājēja ieguldījumu Nekustamajā īpašumā.

[12] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram, bet atbildētājam - proporcionāli tai prasījumu daļai, kurā prasība noraidīta.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 1.punkta "c" apakšpunktam, valsts nodeva par iesniegto prasību būtu maksājama 825,69 *euro* un par pieteikumu par prasības nodrošinājumu 83,33 *euro*, kopā 909,02 *euro*. Tā kā ar Rīgas rajona tiesas tiesneses lēmumu prasītājs bija daļēji (50% apmērā) atbrīvots no valsts nodevas samaksas par prasības celšanu un par prasības nodrošinājumu, prasītājs samaksājis valsts nodevu 454,51 *euro* (*lietas 32.-32.lapa, 41.lapa*), tāpat prasītājs samaksājis ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,20 *euro* (*lietas 42.lapa*), izdevumus par dokumentu atvasinājumu sagatavošanu 13,44 *euro* (*lietas 174.lapa*), valsts nodevu par apelācijas sūdzības iesniegšanu 723,04 *euro* (*lietas 223.lapa*), kopā prasītājs samaksājis 1194,19 *euro*.

Tā kā prasība ir apmierināta un apelācijas sūdzība atzīta par pamatoti iesniegtu, tad no atbildētājas ir piedzenami prasītāja labā samaksātie tiesas izdevumi 1194,19 *euro*.

[13] Atbilstoši Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punktam un valsts AS „Latvijas Pasts" tarifiem, ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi (ar tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu saistītie izdevumi) šajā lietā 6,25 *euro*, ko apliecina Tiesu informatīvās sistēmas pavēstu uzziņa un informācija uzziņas lapā par ar lietas izskatīšanu saistītajiem izdevumiem (*lietas 2.lapa*). Tā kā prasītājs ir samaksājis ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,20 *euro*, līdz ar to nesamaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi ir 3,05 *euro*, kas piedzenami no atbildētājas valsts ienākumos atbilstoši Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punktam un 42.pantam.

[14] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta otro daļu, ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no atbildētāja par labu prasītājam, ja viņa prasījums ir apmierināts pilnīgi vai daļēji, kā arī tad, ja prasītājs neuztur savus prasījumus sakarā ar to, ka atbildētājs tos pēc prasības iesniegšanas labprātīgi apmierinājis.

Savukārt trešā daļa noteic, ja prasība noraidīta, ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no prasītāja par labu atbildētājam.

[14.1] Prasītājam juridisko palīdzību sniegusi zvērināta advokāte Iveta Vietniece (*orderis un pilnvara lietas 188.-189., 234.lapa*).

Lietā iesniegts zvērinātas advokātes Ivetas Vietnieces 2019.gada 8.novembra rēķins par pārstāvību pirmās instances tiesā par 1200 *euro* (*lietas 192.lapa*).

[14.2] Atbildētajai juridisko palīdzību lietā sniedzis zvērināts advokāts Olafs Cers (*orderis un pilnvara lietas 148.-149.,226.lapā*).

Lietā iesniegts zvērināta advokāta Olava Cera 2019.gada 4.februāra rēķins par pārstāvību pirmās instances tiesā par 605 *euro* (*lietas 193.lapa*), 2019.gada 7.novembra rēķins par 1552,55 *euro (lietas 194.lapa)*, 2020.gada 11.maija rēķins par 79,40 *euro* (*lietas 232.lapas reverss*), 2020.gada 7.septembra rēķins par 712,88 *euro* (*lietas 233.lapas reverss*), kopā 2949,83 *euro*.

[14.3] Tā kā prasība ir apmierināta un advokāta izdevumi nepārsniedz Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkta b) apakšpunktā noteikto, tad no atbildētājas prasītāja labā ir piedzenami izdevumi par advokāta pakalpojumiem 1200 *euro*.

[15] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 434.panta ceturto daļu un 204.[1] pantu atbildētājai ir nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 430., 432.-434.pantu un 454.pantu, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

apmierināt prasību.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, naudas līdzekļus 3292,26 *euro*.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, naudas līdzekļus 10166,74 *euro*, nosakot ikmēneša maksājumu 333,33 *euro* no sprieduma spēkā stāšanās brīža līdz izpildei, maksājums veicams līdz katra mēneša pēdējam datumam.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, samaksātos tiesāšanās izdevumus: tiesas izdevumus 1194,19 *euro* un ar lietas vešanu saistītos izdevumus par advokāta palīdzību 1200 *euro*, kopā 2394,19 *euro*.

Naudas līdzekļu samaksa labprātīgi veicama uz /pers. A/, personas kods /personas kods/, AS "Swedbank" norēķinu kontu Nr. /konta Nr./.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,05 *euro*.

Ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksa valstij veicama šādā kontā: saņēmējs Tiesu administrācija, konta Nr. LV51TREL2190458019000, NMR 90001672316, saņēmēja banka Valsts kase, iemaksas mērķis – **21499** ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi civillietā Nr. C33598118, atbildētāja /pers. B/.

Noteikt termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Dokumenti, kas apliecina maksājumu izdarīšanu valsts ienākumos iesniedzami Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas kancelejā sprieduma labprātīgai izpildei noteiktā termiņa laikā.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Latvijas Republikas Senāta Civillietu departamentā 30 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā.

Tiesnese I.Celmiņa

Tiesnese O.Blūmfelde

Tiesnese L.Gavare